

Na osnovu člana 4a. stav 7. Zakona o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj: 32/00, 19/02, 35/04, 32/06, 50/08 i 61/23), i člana 36. Poslovnika o radu Institucije Ombudsmena za ljudska prava BiH (Oi-K-BL-441/16 od 23.08.2016. god.), Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine na sedmoj redovnoj sjednici održanoj dana 05.09.2024. godine, donose:

PRAVILNIK O VRŠENJU POSLOVA PREVENTIVNOG MEHANIZMA ZA SPREČAVANJE MUČENJA I DRUGIH OKRUTNIH, NEČOVJEČNIH ILI PONIŽAVAJUĆIH POSTUPAKA I KAZNI U BOSNI I HERCEGOVINI

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

(1)Pravilnikom o vršenju poslova Preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kazni u Bosni i Hercegovini, propisuju se ovlaštenja i nadležnosti Ombudsmena za ljudska prava BiH u vršenju poslova Preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kazni u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Preventivni mehanizam), godišnji plan aktivnosti, način izvještavanja, zaposlenici, postupak izbora stručnih osoba i organizacija civilnog društva, metodologija rada, način rada nezavisnih stručnih osoba i predstavnika organizacija civilnog društva, čuvanje službene tajne.

(2)Svi izrazi u ovom Pravilniku dati u jednom gramatičkom rodu odnose se bez diskriminacije i na muškarce i na žene.

Član 2.

(Preventivni mehanizam)

(1)Preventivni mehanizam je nezavisno preventivno tijelo koje postupaju u skladu sa Fakultativnim/Opcionim protokolom uz Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kazni Ujedinjenih nacija (u daljnjem tekstu: Fakultativni protokol) te u skladu sa Zakonom o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o Ombudsmenu).

(2)Poslove Preventivnog mehanizma obavljaju Ombudsmeni za ljudska prava BiH (u daljnjem tekstu: Ombudsmeni BiH).

(3) U cilju obavljanja poslova iz stava 1. Ombudsmeni BiH uspostavljaju Odjel za vršenje poslova Preventivnog mehanizma u okviru Institucije Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

II NADLEŽNOSTI I OVLAŠTENJA

Član 3

(Nadležnost)

(1) Poslovi Preventivnog mehanizma su:

- a) obilazak ustanova u kojima se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode, radi jačanja njihove zaštite od mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja,
- b) davanje preporuka nadležnim tijelima vlasti i ustanovama radi poboljšavanja postupanja prema osobama lišenim slobode i uslova u kojima se one nalaze radi sprečavanja mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja,
- c) davanje prijedloga i primjedbi na zakone i druge propise te nacрте zakona i drugih propisa radi promovisanja zaštite osoba lišenih slobode od mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja,
- d) saradnja s Pododborom Ujedinjenih nacija za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (u daljnjem tekstu: Pododbor za sprečavanje mučenja), slanje informacija i sastajanje s Pododborom za sprečavanje mučenja,
- e) izvještavanje prema domaćim i međunarodnim tijelima u okviru mandata Preventivnog mehanizma,
- f) razvijanje edukativnih programa na temu sprečavanja mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja.

Član 4

(Ovlaštenja i obaveze)

(1) Osobe koje sudjeluju u obavljanju poslova Preventivnog mehanizma imaju ovlaštenja i obaveze:

- a) najavljenih i nenajavljenih obilazaka tijela ili ustanova te pregleda prostorija u kojima se nalaze osobe lišene slobode ili gdje bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode;
- b) slobodnog pristupa podacima o tijelima i ustanovama u kojima se nalaze osobe lišene slobode ili gdje bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode;
- c) pristupa podacima o broju osoba lišenih slobode u tijelu ili ustanovi koja se obilazi;
- d) slobodnog pristupa svim podacima o postupanju s osobama lišenim slobode u skladu sa zakonom;
- e) razgovora s osobama lišenim slobode po slobodnom izboru i bez prisustva službenika tijela ili ustanove koja se obilazi, razgovora s drugim osobama koje im mogu dati odgovarajuće informacije vezane uz sumnju na kršenje ljudskih prava postupanjem u tijelu ili ustanovi koja se obilazi;

- f) sačinjavanja zapisnika o obavljenom obilasku koji dostavljaju Ombudsmenima BiH;
- (2) Preventivni mehanizam ne postupa po žalbama i ne izvršava druge poslove Institucije.

Član 5.

(Godišnji plan aktivnosti)

- (1) Godišnjim planom utvrđuju se aktivnosti i specifični ciljevi koje Preventivni mehanizam namjerava preduzeti kako bi ispunio svoje zadatke.
- (2) Odjel za vršenje poslova Preventivnog mehanizma na kraju kalendarske godine priprema Godišnji plan aktivnosti, kojim se određuju broj i vrsta obilazaka za iduću godinu, potrebna sredstva iz budžeta, eventualno uključivanje nezavisnih stručnih osoba iz akademske zajednice i predstavnika organizacija civilnog društva, te utvrđuje edukativne i druge aktivnosti koje provodi u smislu saradnje sa drugim tijelima.
- (3) Godišnji plan aktivnosti usvajaju Ombudsmeni BiH na redovnoj sjednici.

Član 6.

(Izvještavanje)

- (1) Godišnji izvještaj o rezultatima rada Institucije Ombudsmena sadrži posebno poglavlje o funkcionisanju Preventivnog mehanizma sa preporukama.
- (2) Posebno poglavlje izvještaja o funkcionisanju Preventivnog mehanizma sadrži: izvještaj o realizaciji planiranih ciljeva Preventivnog mehanizma, pregled posjeta tokom izvještajnog perioda, podatke iz zapisnika o stanju zatečenom u ustanovama, zapažanja u pogledu uočenih slabosti u funkcionisanju ustanova, stepen realizacije upućenih preporuka, analizu odgovora na upućene preporuke, pregled svih zadataka iz okvira svoje nadležnosti koje je obavio tokom godine.
- (3) Odjel za vršenje poslova Preventivnog mehanizma predlaže Ombudsmenima BiH sačinjavanje periodičnih i/ili specijalnih izvještaja ukoliko na osnovu izvršenih obilazaka to ocijeni potrebnim.

Član 7.

(Metodologija rada)

U cilju provođenja ovlaštenja Preventivnog mehanizma i izvršavanja njegovih osnovnih zadataka, Ombudsmeni BiH donose Metodologiju rada Preventivnog mehanizma u Bosni i Hercegovini.

III ZAPOSLENICI

Član 8.

(Zaposlenici Institucije Ombudsmena)

- (1) Poslove preventivnog mehanizma obavljaju Ombudsmeni BiH koji u okviru Institucije Ombudsmena uspostavljaju poseban odjel koji će izvršavati ovlaštenja u skladu sa članom 19. Fakultativnog/Opcionog protokola i članom 4.a. stav 4. Zakona o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine.
- (2) Odjel za vršenje Preventivnog mehanizma činiće Pomoćnik Ombudsmena/Šef odjela i odgovarajući broj uposlenika u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.
- (3) Pomoćnik Ombudsmena/Šef odjela rukovodi odjelom i izvršava ovlaštenja u skladu sa Zakonom o Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine i za svoj rad odgovara Ombudsmenima za ljudska prava BiH.
- (4) Prijem uposlenika u Odjel za vršenje poslova Preventivnog mehanizma vrši se u skladu sa Zakonom o radu u institucijama BiH i Zakonom o Ombudsmenu za ljudska prava BiH.
- (5) Uslovi koje uposlenici Odjela za vršenje poslova Preventivnog mehanizma moraju ispunjavati detaljnije se uređuju Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

IV ANGAŽMAN STRUČNIH OSOBA I ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

Član 9.

(Izbor stručnih osoba i organizacija civilnog društva)

- (1) U provođenju preventivnih obilazaka, kada su neophodna posebna stručna i specijalistička znanja, Ombudsmeni BiH mogu uključiti stručne osobe koje se biraju na osnovu javnog i transparentnog poziva objavljenog u dnevnim novinama i na internet stranici Institucije.
- (2) U slučaju iskazane potrebe Preventivnog mehanizma za odgovarajućom ekspertizom, pored stalnog osoblja Ombudsmeni BiH mogu angažovati stručnjake iz civilnog društva, kako bi obavili zadatke koje pred njih postave Ombudsmeni BiH.

Član 10.

(Javni poziv za izbor stručnih osoba)

- (1) U javnom pozivu se navode kriteriji za izbor stručnih osoba iz akademske zajednice i odgovarajućih oblasti koji uključuju specifične profesije iz područja medicine (porodična medicina, interna medicina, psihijatrija, forenzika), kriminologije, krivičnog prava, penologije, psihologije, sociologije, socijalnog rada i drugih oblasti.

- (2) Kriteriji za izbor nezavisne stručne osobe iz akademske zajednice i odgovarajućih oblasti su: stručno ili specijalističko znanje u oblasti relevantno za provođenje ovlaštenja Preventivnog mehanizma, nepostojanje sukoba interesa u izvršavanju poslova Preventivnog mehanizma, dokaz da se protiv osobe ne vodi krivični postupak, da osoba nije osuđena pravosnažnom presudom i da nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti za koju konkuriše.
- (3) Zainteresovane osobe trebaju u roku od 15 dana od dana objave javnog poziva dostaviti prijavu sa potrebnom dokumentacijom za saradnju sa Odjelom za vršenje poslova Preventivnog mehanizma.
- (4) Dokumentacija za prijavu treba sadržavati:
  - a) biografiju kandidata,
  - b) ovjerenu kopiju diplome o završenom diplomskom/specijalističkom studiju, magisteriju, doktoratu,
  - c) prijedlog za saradnju (motivaciono pismo),
  - d) uvjerenje da se protiv osobe ne vodi krivični postupak,
  - e) uvjerenje da osoba nije osuđena pravosnažnom presudom,
  - f) uvjerenje da nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti za koju konkuriše,
  - g) ovjerenu izjavu kandidata da ne postoji sukob interesa u izvršavanju poslova Preventivnog mehanizma.

Član 11.

(Javni poziv za izbor organizacija civilnog društva)

- (1) Postupak izbora organizacija civilnog društva pokreće se javnim pozivom te zainteresovane organizacije civilnog društva trebaju u roku od 15 dana dostaviti prijavu za saradnju.
- (2) Prijava za saradnju organizacija civilnog društva treba sadržavati:
  - a) Statut organizacije civilnog društva te izvod iz službene evidencije ne stariji od 6 mjeseci iz kojeg je vidljivo da je organizacija registrovana za obavljanje djelatnosti iz oblasti zaštite ljudskih prava,
  - b) Rješenje o registraciji Udruženja,
  - c) Područja ili teme u koje se organizacija može uključiti u obavljanju poslova Preventivnog mehanizma,
  - d) Popis članova organizacije i njihove kvalifikacije, koji bi sudjelovali u obavljanju poslova Preventivnog mehanizma uz navedena područja za koja posjeduju stručna znanja i iskustvo u radu,
  - e) Listu izvještaja i publikacija u oblasti unapređenja i zaštite ljudskih prava.

Član 12.

(Postupak izbora stručnih osoba i organizacija civilnog društva)

- (1) Odlukom Ombudsmena BiH formira se Komisija za izbor.

(2) Organizacije civilnog društva samostalno predlažu liste stručnih osoba sa traženim dokazima. Po zaprimanju prijava Komisija za izbor provodi razgovore sa kandidatima i predstavnicima organizacija civilnog društva koji se trebaju provesti najkasnije 15 dana od dana završetka roka prijave.

(3) Komisija za izbor priprema prijedlog odluke s obrazloženjem koju dostavlja Ombudsmenima BiH.

(4) Odluku o izboru nezavisnih stručnih osoba i organizacija civilnog društva donose Ombudsmeni BiH u roku od 15 dana od dana dostavljenog prijedloga od strane Komisije za izbor. Izbor se treba sprovesti najkasnije 30 dana od dana kada je objavljen javni poziv za izbor stručnih osoba i organizacija civilnog društva.

(5) Izabrani kandidati moraju proći sigurnosne provjere u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti tajnih podataka.

(6) Prilikom izbora nezavisnih stručnjaka vodiće se računa o polnoj, nacionalnoj i drugoj zastupljenosti.

(7) U odluci o izboru se navodi lista nezavisnih stručnih osoba i organizacija civilnog društva koji su izabrani i ista se objavljuje na internet stranici Ombudsmena BiH.

(8) Izabrane organizacije civilnog društva dostavljaju listu predstavnika koji će sudjelovati u radu Preventivnog mehanizma te predloženi predstavnici potpisuju pisanu izjavu da će u obavljanju svojih zadataka raditi prema uputama Preventivnog mehanizma i u skladu s propisima o zaštiti tajnosti ličnih i povjerljivih podataka.

(9) Predloženi predstavnici izabranih organizacija civilnog društva prije uključivanja u rad Preventivnog mehanizma su dužni dostaviti:

- a) svoju biografiju,
- b) ovjerenu kopiju diplome o završenom diplomskom/specijalističkom studiju,
- c) uvjerenje da se protiv osobe ne vodi krivični postupak,
- d) uvjerenje da osoba nije osuđena pravosnažnom presudom,
- e) uvjerenje da nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti za koju konkuriše,
- f) ovjerenu izjavu kandidata da ne postoji sukob interesa u izvršavanju poslova Preventivnog mehanizma.

Član 13

(Trajanje angažmana)

(1) Nezavisne stručne osobe se biraju na vrijeme od četiri godine uz mogućnost ponovnog izbora, te potpisuju pisanu izjavu da će u obavljanju svojih zadataka raditi prema Zakonu o ombudsmenu i podzakonskim aktima koji uređuju Preventivni mehanizma te u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine i Zakonom o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine.

(2) Organizacije civilnog društva se biraju na vrijeme od četiri godine uz mogućnost ponovnog izbora.

- (3) Izabrana organizacija civilnog društva može mijenjati listu predstavnika ako to zatraži sam predstavnik organizacije zbog ličnih razloga i u tom slučaju se dostavlja novi prijedlog kandidata koji je dužan dostaviti potrebnu dokumentaciju u skladu sa članom 11. stav 2. ovog Pravilnika.

Član 14.

(Naknada)

Nezavisne stručne osobe i predstavnici organizacija civilnog društva angažovani su kao vanjski saradnici koji imaju pravo na odgovarajuću naknadu, a odluku o visini naknade i pokrivanje troškova donose Ombudsmeni BiH, te se ista objavljuje na internet stranici Institucije.

Član 15.

(Način rada nezavisnih stručnih osoba i predstavnika organizacija civilnog društva)

(1) Nezavisne stručne osobe i predstavnici organizacija civilnog društva sudjeluju u obilasku mjesta u kojem se nalaze osobe lišene slobode ili osobe kojima je ograničeno kretanje uz prethodni dogovor sa Preventivnim mehanizmom i uz suglasnost Ombudsmena BiH, te su isti dužni primjenjivati odredbe Fakultativnog/Opcionog protokola vezano uz princip povjerljivosti i zaštitu ličnih podataka.

(2) Nakon obilaska nezavisne stručne osobe i predstavnici organizacija civilnog društva izrađuju mišljenje vezano za temu ili područje koje pokrivaju te predlažu preporuke ili mjere za poboljšanja postupanja prema osobama lišenim slobode ili osobama kojima je ograničeno kretanje u cilju sprječavanja mučenja i drugih oblika okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kazni.

(3) Svoje mišljenje nezavisne stručne osobe i predstavnici organizacija civilnog društva dostavljaju šefu Odjela za Preventivni mehanizam u roku od 15 dana od dana obilaska. Šef Odjela za Preventivni mehanizam u saradnji sa osobljem sačinjava nacrt izvještaja o posjeti, te ga dostavlja Ombudsmenima BiH na usvajanje.

(4) Uključivanje nezavisne stručne osobe i predstavnika organizacije civilnog društva može po potrebi biti i u pripremi prijedloga i mišljenja na postojeće i planirane nacрте zakona radi zaštite i unaprjeđenja ljudskih prava i sloboda osoba kojima je oduzeta sloboda.

Član 16.

(Prestanak angažmana stručne osobe)

- (1) Ombudsmeni BiH donose odluku o prestanku angažmana konkretne stručne osobe:
- a) ako nezavisna stručna osoba sama to zatraži,
  - b) ako nezavisna stručna osoba neprofesionalno ili nesavjesno obavlja zadatke u okviru Preventivnog mehanizma;
  - c) ako se neopravdano ne odaziva pozivu za sudjelovanje u obavljanju poslova Preventivnog mehanizma;

- d) ako obavlja zadatke suprotno Zakonu o Ombudsmenu i ovom Pravilniku;
- e) ako nastupe okolnosti nespojive sa sudjelovanjem u radu Preventivnog mehanizma.

(2) Donošenjem Odluke o prestanku angažmana stručne osobe mijenja se Odluka o izboru nezavisnih stručnih osoba i predstavnika organizacija civilnog društva koja se objavljuje na internet stranici Ombudsmena BiH.

Član 17.

(Prestanak angažmana organizacije civilnog društva)

- (1) Ombudsmeni BiH donose odluku o prestanku saradnje s organizacijom civilnog društva po vlastitoj procjeni ili po prijedlogu šefa odjela u slučaju:
  - a) ako organizacija civilnog društva to sama zatraži,
  - b) ako članovi organizacije nesavjesno ili neprofesionalno obavljaju povjerene poslove,
  - c) ako članovi organizacije civilnog društva obavljaju poslove Preventivnog mehanizma suprotno Zakonu o Ombudsmenu i ovom Pravilniku,
  - d) ako je organizacija civilnog društva prestala djelovati,
  - e) ako nastupe okolnosti nespojive sa sudjelovanjem u obavljanju poslova Preventivnog mehanizma.
- (2) U slučaju prestanka saradnje s organizacijom civilnog društva mijenja se Odluka o izboru nezavisnih stručnih osoba i predstavnika organizacija civilnog društva koja se objavljuje na internet stranici Ombudsmena BiH.

Član 18.

(Ponovni javni poziv)

- (1) Ombudsmeni BiH raspisuju javni poziv šest mjeseci prije isteka mandata osoba koje su izabrane u skladu sa članovima 10. i 11. ovog Pravilnika.
- (2) Izuzetno Ombudsmeni BiH mogu raspisati javni poziv i ranije u slučaju da pozicija ostane upražnjena zbog okolnosti iz člana 16. stav 1 ovog Pravilnika.

V ČUVANJE SLUŽBENE TAJNE

Član 19.

Sve osobe koje sudjeluju u obavljanju poslova Preventivnog mehanizma dužne su čuvati kao tajnu sve lične podatke o osobama lišenim slobode, koje su saznale u obavljanju poslova.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 20.

(Stupanje na snagu i objava)

- 1) Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Službenom glasniku BiH“.
- 2) Nakon stupanja na snagu Pravilnik se objavljuje na internet stranici Instituciji Ombudsmena za ljudska prava BiH.

U Banja Luci, 05.09.2024. godine

Broj: Oi-K- BL-670-1/24

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine

Nives Jukić

Dr. Nevenko Vranješ

Dr. Jasminka Džumhur